

SASTAV I IZBOR ČLANOVA PRAVOSUDNIH SAVETA U BUGARSKOJ, MAĐARSKOJ, RUMUNIJI I SLOVAČKOJ

PRAVOSUDNI SAVETI, NJIHOV SASTAV I IZBOR ČLANOVA – UOPŠTENO

Nakon Drugog svetskog rata postoji tendencija stvaranja pravosudnih save-
ta u mnogim, pre svega latinoameričkim i evropskim zemljama,¹ kako bi se usta-
novio i održao odgovarajući balans između sudijske nezavisnosti i odgovornosti.²
Oni imaju posredničku ulogu između političkih vlasti i sudstva, a kako bi se ga-
rantovala njegova nezavisnost.³ U samoj Evropi su nastala dva modela pravosud-
nih saveta, severnoevropski i južnoevropski.⁴ Adekvatan sastav ovih tela je jedan
od glavnih garanata da se sudijska nezavisnost i samouprava ne pretvore u sudij-

Mr Miloš Stanić, istraživač - pripravnik u Institutu za uporedno pravo u Beogradu, stu-
dent doktorskih studija na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

¹ Mihajlo Dika, "O razvitku instituta sudske (sudačke) nezavisnosti u zapadnoevropskom civilizacijskom krugu, pokušaj rekonstrukcije povijesne geneze instituta", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 42/1992, 529-530, http://alanuzelac.from.hr/izborni/Dika_nezavisnost.pdf, 30.07.2014.

² Nuno Garoupa, Tom Ginsburg, "Guarding the Guardians: Judicial Councils and Judicial Independence", 1-3, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1303847, 31.07.2014.

³ Irena Pejić, "Institucionalne garancije nezavisnog sudstva", *Sudije u pravnom sistemu* (ur. Edin Šarčević, Vladan Petrov), Centar za javno pravo, Sarajevo 2013, 117.

⁴ Vid. Wim Voermans, Pim Albers, *Councils for the Judiciary in EU Countries*, European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), Leiden-TheHague 2003, http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/textes/CouncilOfJusticeEurope_en.pdf, 31.07.2014.

sku neodgovornost.⁵ No, nije lako pronaći pravu meru. Sa jedne strane, neophodno je da o pravosuđu odlučuju, pre svega, nosioci pravosudnih funkcija. S druge strane, ne bi trebalo da članovi saveta budu isključivo nosioci pravosudnih funkcija. Postojanje autonomnog tela ne znači da sudije mogu same da upravljaju sistemom.⁶ Potrebna je prava ravnoteža da bi se izbegli negativni efekti korporatizma unutar sudstva.⁷ Korporativistička osobina se čini inherentna ovoj instituciji, bez detaljnog ispitivanja na koji to način pomaže ostvarivanju njenih ciljeva.⁸

Ipak, čini se da postoji osnovno pravilo. Značajan deo ili većinu članova trebalo bi da čine sudije izabrane od svojih kolega.⁹ Neophodno je da se formira savet sa uravnoteženim sastavom.¹⁰ Generalno, sudski saveti uključuju i članove koji nisu iz pravosuđa i koji predstavljaju druge grane vlasti ili akademske ili profesionalne sektore, jer je nužno da se u okviru njih čuju i druga mišljenja. Takođe, parlamenti, predstavnici suverena, bi trebalo da imaju mogućnost uticaja na sastav pravosudnih saveta, pre svega kroz pravo izbora određenog broja članova saveta. Isto tako, kako bi se ovi organi distancirali od politike smatra se da parlamentarci ne bi trebalo da budu članovi ovih organa,¹¹ a predlaže se kvalifikovana većina koja je potrebna da bi neko u parlamentu bio izabran.¹² Članstvo predstavnika izvršne vlasti u savetima je često, uz sugestiju da oni ne bi trebalo da učestvuju u donošenju odluka koje se odnose na disciplinske mere prema sudijama.¹³

⁵ Vladan Petrov, "Izbor sudija uporedno i u Republici Srbiji-predlozi za promenu Ustava", *Sudije u pravnom sistemu* (ur. Edin Šarčević, Vladan Petrov), 45.

⁶ Venecijanska komisija, *Mišljenje na novije amandmane na Zakon o glavnim ustavnim odredbama Republike Albanije*, CDL-INF (1998)009, alineja 2, Cit. prema Evropska komisija za demokratiju kroz zakon (Venecijanska komisija), *Imenovanje sudija*, CDL-JD(2007)001rev, 6, <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-JD%282007%29001rev-srb,07.08.2014>.

⁷ Evropska komisija za demokratiju kroz zakon (Venecijanska komisija), *Imenovanje sudija*, CDL-JD(2007)001rev, 7.

⁸ Simina Elena Tanasescu, Ramona Delia Popescu, "Romanian High Judicial Council-between analogy of law and trifles", *Transylvanian Review of Administrative Sciences* No. 36 E/2012, 166, fn. 1, <http://rtsa.ro/en/files/TRAS-36E-2012-12TANASESCU,%20POPESCU.pdf>, 07.08.2014.

⁹ Evropska komisija za demokratiju kroz zakon (Venecijanska komisija), *Imenovanje sudija*, CDL-JD(2007)001rev, 7.

¹⁰ *Ibid.*, 7..

¹¹ *Ibid.*, 8.

¹² Venecijanska komisija, *Mišljenje o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnom sistemu Bugarske*, CDL-AD (2002) 015,§ 5, Cit. prema Evropska komisija za demokratiju kroz zakon (Venecijanska komisija), *Imenovanje sudija*, 8.

¹³ Evropska komisija za demokratiju kroz zakon (Venecijanska komisija), *Imenovanje sudija*, CDL-JD(2007)001rev, 8.

Ipak, ustavotvorci i zakonodavci u svakoj zemlji stvaraju pravni okvir, koji se nekada može pokazati kao uspešan, a nekada ne. Smatra se da je "pogrešna predstava da je nezavisnost sudstva univerzalna vrednost precizno određene sadržine, do koje se dolazi uvođenjem jednoobraznih ustavnih rešenja, često sasvim neprilagođenih karakteristikama pojedine države".¹⁴ Pravne norme nastaju u državnim okvirima, a i kroz instrumente međunarodnog javnog prava,¹⁵ te su svakako bitne za uspeh pravosudnih reformi.¹⁶ One su različite, jer se sačinjavaju za konkretno društvo. Uporedno gledano može da se zaključi da su prema sastavu i načinu odabira članova saveta moguća četiri rešenja: (1) pravosudni savet sastoji se isključivo od sudija koji se biraju među sobom (takvo rešenje je izuzetno postojalo u Francuskoj prema Zakonu od 1883); (2) mešoviti sastav u 3 varijante: a) većina sudija i manjina članova koji nisu sudije (Italija-manjinu čine profesori prava i advokati; Poljska – manjinu čine parlamentarci), b) manjina sudija (Francuska prema Ustavu od 1946), c) jednak broj sudija i članova koji nisu sudije (Belgija prema Ustavu od 1999); (3) pravosudni savet sastoji se isključivo od sudija koje bira parlament (Španija prema Organskom zakonu od 1985); 4) politički sastav saveta-članove saveta bira parlament ili imenuje vlada.¹⁷

SASTAV I IZBOR PRAVOSUDNIH SAVETA NA PRIMERIMA BUGARSKE, MAĐARSKE, RUMUNIJE I SLOVAČKE

Mađarska

Mađarska je prva bivša komunistička zemlja u Evropi koja je ustanovila snažan pravosudni savet sa širokim nadležnostima.¹⁸ Međutim, u Mađarskoj se 2011. godine pristupilo reformisanju pravosudnog saveta, jer je prethodni Nacionalni

¹⁴ Vladan Petrov, 40.

¹⁵ Vid. Ljiljana Blagojević, "Visoki savet sudstva kao garant nezavisnosti pravosuđa u Republici Srbiji", *Sudije u pravnom sistemu* (ur. Edin Šarčević, Vladan Petrov), 11-13; Darko Simović, *Institucionalna jemtva sudijske (ne)zavisnosti u Republici Srbiji*, *Sudije u pravnom sistemu* (ur. Edin Šarčević, Vladan Petrov), 87-88.

¹⁶ Pedro C. Magalhaes, "The politics of Judicial Reform in Eastern Europe", *Comparative politics* Vol.32, No.1, Oct. 1999, 59.

¹⁷ Vid. Venice Commission, *Seminar on International Experiences and Standards in the Field of the Independence of the Judiciary*, CDL-JU (2009)063syn, Cit. prema Vladan Petrov, 45.

¹⁸ European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), *Opinion on Act CLXII of 2011 on the Legal Status and Remuneration of Judges and Act CLXI of 2011 on the Organisation and Administration of Courts of Hungary*, Opinion 663/2012, Strasbourg 19.03.2012, CDL-AD(2012)001, <http://www.statewatch.org/news/2012/mar/hungary-venic-commission-report-CDL-AD%282012%29001-e.pdf>, 01.08.2014, 7.

pravosudni savet bio kritikovan. Razlog je onemogućavanje bilo kakve odgovornosti i stvaranje zatvorenog pravosuđa u okviru kojeg je rastao uticaj visokih pravosudnih funkcionera. Ukazivano je i na to da je nedopustivo da predsednik najvišeg suda u zemlji bude predsednik Saveta i da u suštini sve poslove Saveta vodi njegova administrativna kancelarija.¹⁹ Čini se da ovaj problem nije rešen.²⁰

Nakon reforme, za upravljanje pravosudnim sistemom, odnosno za celokupnu sudsku administraciju odgovorna je Nacionalna kancelarija za pravosuđe, zajedno sa ostalim telima sudske samouprave. Predsednika Kancelarije bira Parlament i potrebno je da za izbor glasa 2/3 članova ovog organa. Jasno je da u parlamentu tom prilikom mora da dođe do široke saglasnosti. Za predsednika ovog organa može biti izabrano samo lice koje je sudija već 9 godina i koje je predložio predsednik Republike. Bitna ovlašćenja su u rukama jednog lica, predsednika Kancelarije, a bez postojanja odgovarajuće odgovornosti. Ovakvo rešenje je kritikovano, jer ne postoji u zemljama članicama Saveta Evrope.²¹ Predsednika Kancelarije koji ima široke nadležnosti bira telo koje je izvan pravosuđa, te onda ne može biti govora o organu sudijske samouprave.²²

Mađarska specifičnost je da uporedo postoji i Nacionalni pravosudni savet, čija je nadležnost nadzor nad radom Nacionalne kancelarije za pravosuđe. Uloga ovog organa u pravosudnoj administraciji je zanemarljiva.²³ Ustav predviđa da će predsednik Kurie, a što je naziv za najviši sud u zemlji biti *ex officio* član Nacionalnog pravosudnog saveta, dok će ostali članovi Saveta biti izabrani iz redova sudija, a u skladu sa posebnim zakonom.²⁴

Zakonom se predviđa da Nacionalni pravosudni savet ima 15 članova i da se sastoji od predsednika Kurie i 14 sudija, sa najmanje 5 godina sudijskog iskustva, koji se biraju tajnim glasanjem, većinom glasova sudijskih delegata na njihovoj posebnoj sednici.

¹⁹ *Monitoring the EU Accession Process: Judicial Independence, report on Hungary*, Open Society Institute, Budapest 2001, http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/judicialind_20011010.pdf, 01.08.2014, 189; Vid. <http://www.birosag.hu/en/national-office-judiciary>, 01.08.2014.

²⁰ Vid. Opinion on the Acts of Parliament on Courts, Judges and the Prosecution Service in Hungary, February 2012, http://helsinki.hu/wp-content/uploads/NGO_Analysis_on_New_Hungarian_Laws_Concerning_Courts_and_Prosecution_2012.pdf, 01.08.2014, 3-6.

²¹ European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), *Opinion on Act CLXII of 2011 on the Legal Status and Remuneration of Judges and Act CLXI of 2011 on the Organisation and Administration of Courts of Hungary*, Opinion 663/2012, 7.

²² *Ibid.*, 15.

²³ *Ibid.*, 15.

²⁴ Vid. Čl. 25. Osnovnog zakona Mađarske, <http://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Fundamental+law/73811993-c377-428d-9808-ee03d6fb8178>, 01.08.2014.

Dužnost predsednika Saveta će obavljati svaki član Saveta, na svakih 6 meseci. Vodilo se računa o tome da u Savetu budu predstavnici svih sudova, te je određeno koliko će predstavnika imati regionalni apelacioni sud, okružni, prvostepeni, kao i sudovi posebne nadležnosti, kao što su upravni i radnopravni sud. Uočljivo je da najviše predstavnika imaju prvostepeni sudovi, a to su tribunali i okružni sudovi.²⁵ Ovakvo rešenje je dobro, jer bi u takvim telima trebalo da bude reprezentovano celo sudstvo.²⁶ Problematično je to što su članovi ovog organa samo sudije. Takav sastav može da dovede do odsustva odgovornosti i razumevanja spoljnih potreba i zahteva, posebno onih koje dolaze od “korisnika” pravosudnog sistema (advokata, predstavnika civilnog društva), kao i predstavnika akademske zajednice.²⁷

Slovačka

Pravosudni savet Slovačke Republike je nastao kao deo šire reforme, sastoji se od 18 članova i postoji od 2001. godine. Oni mogu najviše dva puta obavljati funkciju člana Saveta.²⁸ U Slovačkoj ne postoji uslov u pogledu broja sudija određenog stepena koji mogu biti članovi Saveta. Takvo rešenje nije dobro, jer postoji opasnost da sudije najviših sudova zauzmu većinu ili sva mesta u Savetu.

Predsednik Slovačke imenuje, a Vlada i Parlament biraju po 3 člana. Ukupno 8 članova Saveta biraju sudije, a aktivno i pasivno biračko pravo imaju svi nosioci sudijske funkcije na dan izbora.²⁹ Predsednik najvišeg suda, Vrhovnog suda

²⁵ Vid. Sekcije 88-102, Zakona CLXI od 2011 o Organizaciji i administraciji sudova u Mađarskoj, <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF%282012%29007-e>, 01.08.2014; Vid. sajt Nacionalne kancelarije za pravosuđe i Nacionalnog pravosudnog saveta, <http://www.birosag.hu/en/njc/national-judicial-council>, 01.08.2014; Vid. European e-Justice, https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-hu-en.do?member=1, 01.08.2014.

²⁶ V. Vladan Petrov, 65; Irena Pejić, 124;

²⁷ European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), *Opinion on Act CLXII of 2011 on the Legal Status and Remuneration of Judges and Act CLXI of 2011 on the Organisation and Administration of Courts of Hungary*, Opinion 663/2012, 14.

²⁸ Vid. Samuel Spac, *Judiciary development after the breakdown of communism in the Czech Republic and Slovakia*, Central European University, Department of Political Science, Budapest, 2013, http://www.researchgate.net/publication/242079232_JUDICIARY_DEVELOPMENT_AFTER_THE_BREAKDOWN_OF_COMMUNISM_IN_THE_CZECH_REPUBLIC_AND_SLOVAKIA, 01.08.2014.

²⁹ Vid. Čl. 10. Zakona 185/2002 o Pravosudnom savetu Slovačke Republike, sajt Pravosudnog saveta Slovačke Republike, http://www.sudnarada.gov.sk/data/files/526_act-185-on-the-judicial-council-of-the-slovak-republic.pdf, 01.08.2014

Slovačke Republike je istovremeno i predsednik Pravosudnog saveta.³⁰ Predsednika Vrhovnog suda postavlja predsednik Slovačke.³¹ Neophodno je da je lice diplomirani pravnik i da ima 15 godina radnog iskustva kako bi moglo da bude član Pravosudnog saveta. Sastav pravosudnog saveta u Slovačkoj nije u skladu sa međunarodnim standardima prema kojima bi pravosudni savet trebalo da se sastoji od ne manje od polovine članova koji su sudije i koji su izabrani od svojih kolega.³² Podložno je kritici i rešenje po kojem je predsednik Vrhovnog suda automatski i predsednik Saveta. Venecijanska komisija preporučuje da predsednika saveta bira savet, a iz redova članova koji nisu iz sudstva, čime bi se "postigla ravnoteža između neophodne nezavisnosti predsednika i potrebe da se izbegnu moguće korporativističke težnje unutar saveta".³³

Bugarska

Pravosudni savet u Bugarskoj je ustanovljen Ustavom od 1991. godine.³⁴ Njegov naziv je Vrhovni pravosudni savet i sastoji se od 25 članova. Predsednici Vrhovnog kasacionog suda i Vrhovnog upravnog suda, kao i generalni tužilac su po položaju članovi Saveta, a njih imenuje predsednik Republike, na predlog Vrhovnog pravosudnog saveta na period od 7 godina. Predsednik Republike nema pravo da odbije drugi predlog za imenovanje ovih članova Saveta.³⁵ Neophodna je podrška dve trećine članova Saveta kako bi se neko lice predložilo predsedniku

³⁰ Vid. Čl. 3. Zakona 185/2002 o Pravosudnom savetu Slovačke Republike; Čl. 141a Ustava Slovačke Republike, sajt Pravosudnog saveta Slovačke Republike, http://www.sudnarada.gov.sk/data/files/527_constitution-of-the-slovak-republic.pdf, 01.08.2014.

³¹ Čl. 102. Ustava Slovačke Republike.

³² The Slovak Judiciary: its current state and challenges, Report prepared for the Open society Foundation, Slovakia, 2011, 87, http://www.inpris.pl/fileadmin/user_upload/slovak_judiciary_state_challenges.pdf, 01.08.2014; Vid. Poglavlje IV, čl. 27, Preporuka CM/Rec (2010)12 i eksplanatorni memorandum, Council of Europe, http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cdcj/CDCJ%20Recommendations/CMRec%282010%2912E_%20judges.pdf, 01.08.2014.

³³ V. Vladan Petrov, 65; Evropska komisija za demokratiju kroz zakon (Venecijanska komisija), *Imenovanje sudija*, CDL-JD(2007)001rev, 9.

³⁴ Vid. Ljubiša Dragašević et al., *Tužilački i pravosudni saveti, primeri i rešenja iz prakse, sastav, izbor, mandat i nadležnosti saveta*, Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, Beograd 2009, 103; Vid. Sergio Bartole, Organizing the Judiciary in Central and Eastern Europe, *7 East European Constitutional Review* 62/1998; Albert P. Melone, Judicial independence and constitutional politics in Bulgaria, *Judicature* Vol. 80 6/1997; Vid. Čl. 130-133., Ustava Republike Bugarske, *State Gazette* 56/13.07.1991, 85/26.09.2003, 18/25.02.2005, 27/31.03.2006, Odluka broj 7 Ustavnog suda Republike Bugarske od 13.09.2006 - 78/26.09.2006, 12/6.02.2007, sajt Vrhovnog pravosudnog saveta Bugarske, <http://www.vss.justice.bg/en/start.htm>, 02.08.2014.

³⁵ Vid. Čl. 129. st. 2, Ustava Republike Bugarske.

Republike za ove funkcije.³⁶ Ostali članovi Vrhovnog pravosudnog saveta moraju biti lica koji su diplomirani pravnici sa 15 godina iskustva u struci, visokih stručnih i moralnih kvaliteta. Narodna skupština bira 11 članova Saveta, a 11 članova biraju pravosudne vlasti. Narodna skupština bira članove Saveta među sudijama, tužiocima, istražiteljima, redovnim profesorima pravnih nauka, advokatima i drugim pravnicima. Ovakvo rešenje je dobro, jer se na taj način omogućava pravnicima koji se u najrazličitijim vidovima bave pravom da postanu članovi Saveta. Svojim pogledima na određene probleme oni mogu da donesu novi kvalitet u rad ovog organa. Pravosudna tela biraju 11 članova na taj način što sudije biraju 6 članova, tužioci 4, a istražitelji 1.³⁷ Narodnoj skupštini kandidate predlaže odgovarajući parlamentarni odbor.³⁸ Kada je reč o pravosudni vlastima, članove će birati posebne delegatske skupštine sudija i tužilaca. U Bugarskoj se na detaljan način Zakonom o pravosudnom sistemu propisuje način biranja delegata i formiranja skupština.³⁹ Mandat izabranih članova traje 5 godina i oni ne mogu biti izabrani u dva uzastopna mandata. Sastancima Saveta predsedava ministar nadležan za pravosuđe, ali bez prava glasa.⁴⁰

Ovakav sastav bugarskog pravosudnog saveta je kritikovan. Smatra se da savet u kojem su predstavljeni i tužioci, kao i istražitelji, predstavlja izvor tenzija i može da dovede do konflikta interesa.⁴¹ Bilo bi bolje i efikasnije da postoje odvojena tela i za tužioce i za sudije, zbog efiksanije zaštite njihovih interesa. Rešenje prema kojem sastancima saveta predsedava ministar nadležan za pravosuđe je isto podložno kritici, a imajući u vidu izloženu preporuku Venecijanske komisije. Takođe, može da se primeti da manjinu članova biraju nosioci pravosudnih funkcija, pošto 11 članova bira parlament, a lica koja se *ex officio* članovi Saveta imenuje predsednik, doduše na predlog samog Saveta.

³⁶ Vid. Čl. 4. st. 2. Proceduralnih pravila za izbor kandidata za predsednika Vrhovnog kasacionog suda, predsednika Vrhovnog upravnog suda i generalnog tužioca, sajt Vrhovnog pravosudnog saveta Bugarske, <http://www.vss.justice.bg/en/start.htm>, 02.08.2014.

³⁷ Vid. Čl. 17. Sistemskog zakona o pravosuđu, State Gazette 64/7.08.2007, 69/5.08.2008, 109/23.12.2008, 25/3.04.2009, effective 3.04.2009, 33/30.04.2009, 42/5.06.2009, 102/22.12.2009, 103/29.12.2009, 59/31.07.2010, 1/4.01.2011, 23/22.03.2011, effective 22.03.2011, 32/19.04.2011, 45/14.06.2011, 81/18.10.2011, 82/21.10.2011, Odluka broj 10 Ustavnog suda Republike Bugarske, 93/25.11.2011, 20/9.03.2012, 50/ 3.07.2012, sajt Vrhovnog pravosudnog saveta Bugarske, <http://www.vss.justice.bg/en/start.htm>, 02.08.2014.

³⁸ Vid. Čl. 19. Sistemskog zakona o pravosuđu.

³⁹ Vid. Čl. 20-23. Sistemskog zakona o pravosuđu.

⁴⁰ Vid. Čl. 130. Ustava Republike Bugarske.

⁴¹ Monitoring the EU Accession Process: Judicial Independence, report on Bulgaria, Open Society Institute, Budapest 2001, http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/judicialind_20011010.pdf, 02.08.2014, 76;

Rumunija

Pravosudni savet Rumunije ustanovljen je Ustavom, naziva se Vrhovni savet magistrature i sastoji se od 19 članova.⁴² Na generalnim skupštinama sudija i tužilaca se bira 14 članova, a taj izbor potvrđuje Senat. Oni su raspoređeni u dve sekcije i to u jednu za sudije koja ima 9 članova i jednu za tužioce koja ima 5 članova. Civilno društvo ima 2 predstavnika i to pravne stručnjake dobre stručne i moralne reputacije, a bira ih Senat. Članova po položaju ima 3 i to ministar nadležan za pravosuđe, predsednik Visokog suda kasacije i pravde i generalni javni tužilac iz kancelarije javnog tužioca vezane za Visoki sud kasacije i pravde.⁴³ Mandat članova Saveta traje 6 godina, a predsednik se bira između sudija i tužilaca i njegov mandat traje jednu godinu i ne može se obnoviti.⁴⁴

Sekcija sudija se sastoji od dvoje sudija Visokog suda kasacije i pravde, troje sudija apelacionih sudova, dvoje sudija tribunala i dvoje sudija prvostepenih sudova. Sekcija tužilaca se sastoji od jednog tužioca vezanog za Visoki sud kasacije i pravde ili za Odsek nacionalnog tužioca za borbu protiv korupcije, zatim od jednog tužioca vezanog za apelacioni sud, dva vezana za tribunale i jednog vezanog za prvostepene sudove.⁴⁵ Zanimljivo je da kandidati prilikom podnošenja kandidature moraju da prilože i posebnu izjavu da nisu bili članovi tajne službe (Sekuritetea) pre 1990. godine ili da nisu bili njihovi saradnici.⁴⁶ Kada je reč o predstavnicima civilnog društva njih predlažu profesionalne organizacije pravnika, saveti akreditovanih pravnih fakulteta, kao i asocijacije i fondacije koje se bave zaštitom ljudskih prava.⁴⁷

Kritika koja je upućena bugarskom Savetu, a tiče se predstavljenosti tužilaca u ovom telu, važi i za Rumuniju. U toj zemlji se smatra da sastav Vrhovnog sa-

⁴² Prvi rumunski pravosudni savet je ustanovljen još 1909. godine. Vid. http://www.encyj.eu/images/stories/pdf/factsheets/csm_romania.pdf, 07.08.2014.

⁴³ Vid. Čl. 133, Ustava Rumunije, Official Gazette of Romania, Part I, No. 233/21.11.1991, Zakon br. 429/2003 o reviziji Ustava Rumunije, Official Gazette of Romania, Part I, No. 758/29.11.2003, sajt Predstavničkog doma Parlamenta Rumunije, http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=act_2_2&par1=3#t3c6, 03.08.2014; Vid. Ljubiša Dragašević *et al.*, 89-90.

⁴⁴ Vid. Čl. 133, Ustava Rumunije, 03.08.2014.

⁴⁵ Vid. Član 4 i 5. Zakona broj 317/2004 o Visokom savetu magistrature, Official Journal of Romania, Part I, No. 827/13.09.2005, izmene i dopune Zakon broj 247/2005, Official Journal of Romania, Part I, No. 653/22.07.2005 hitna ordinansa Vlade broj 27/29.03.2006 o nagradama i drugim pravima magistrata, objavljena u Part I of the Official Journal of Romania no.314/07.04.2006 <http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=0702> i http://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.csm1909.ro%2F%2Flinkuri%2F25_01_2007__7781_en.doc&ei=pS3eU9ytB9CV0QWY1YcGdW&usg=AFQjCNH6YsZGGRkI3TLHhU4n80JeaJUpKQ&bvm=bv.72197243,d.bGQ, 03.08.2014.

⁴⁶ Vid. Član 7. Zakona broj 317/2004 o Visokom savetu magistrature.

⁴⁷ Vid. Član 19. Zakona broj 317/2004 o Visokom savetu magistrature.

veta magistrature ilustruje jasnu naklonost ka jakom korporativizmu, uz postoja-
nje visokog stepena izolacije pravosudne funkcije državne vlasti od preostale dve
funkcije. Ovo može da objasni neodgovornost članova Saveta kako drugim funk-
cijama državne vlasti, tako i građanima. Činjenica je da je velika većina članova
Saveta izabrana od strane svojih kolega, a što kasnije potvrđuje Senat, je uticala da
se veza između građana i Saveta pokida.⁴⁸ Predlaže se i reforma Saveta, radi otkla-
njanja uočenih nedostataka.⁴⁹ Na ovom primeru može da se vidi i da izražena ve-
ćina neke od komponenti saveta može da dovede do poremećaja balansa.

ZAKLJUČAK

– Predlog za reformu Visokog saveta sudstva u Srbiji –

U Srbiji Visoki savet sudstva ima 11 članova, tri po položaju, a to su pred-
sednik Vrhovnog kasacionog suda, ministar nadležan za pravosuđe i predsednik
nadležnog odbora Narodne skupštine. Izbornih članova ima 8 i to šest sudija sa
stalnom sudskom funkcijom, od kojih je jedan sa teritorije autonomnih pokraji-
na i dva ugledna i istaknuta pravnika od kojih je jedan advokat, a drugi profesor
pravnog fakulteta. Izborne članove bira Narodna skupština u skladu sa zakonom.
Predsednik Vrhovnog kasacionog suda je i predsednik VSS-a po položaju.⁵⁰

Prvo, nesporno je da mora da se umanjí uticaj Narodne skupštine prilikom
izbora članova Saveta. Neprihvatljivo je rešenje prema kojem su pojedini parla-
mentarci automatski članovi Saveta. Videli smo da u ove četiri zemlje parlamen-
tarcí nisu *ex officio* članovi saveta. Takvo rešenje je dobro i u tom smeru bi treba-
la da ide i reforma u Srbiji. Narodnoj skupštini može da se omogući izbor jednog
ili više članova Saveta, koji nisu sudije. Ipak, zakonodavna vlast ne bi trebalo da
bira sve ili većinu članova. Valjalo bi da se izbegne i slovačko rešenje, gde većinu
članova saveta čine lica koja nisu sudije izabrane od svojih kolega. Većinu članova
Saveta bi trebalo da čine sudije koje su izabrale njihove kolege. Opet, ta većina
ne sme da bude tolika da se omogući da sudijski element potpuno zavlada ovim

⁴⁸ Simina Elena Tanasescu, Ramona Delia Popescu, 172; Vid. o kritici Visokog saveta ma-
gistrature na: Martin Mendelski, EU driven judicial reforms in Romania, *East European Politics*,
volume 28, Issue 1, 2012, 33, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13523279.2011.636806>,
07.08.2014.

⁴⁹ Vid. Simina Elena Tanasescu, Ramona Delia Popescu, 173-175; Vid. o razvoju rumun-
skog pravosudnog sistema na: Marian Enache, The Evolution of the Justice Reform in Romania, *US-
CHINA Law Review*, vol 9:175, <http://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.davidpublishing.com%2FDownload%2F%3Fid%3D6709&ei=GoXeU7CWJsKhyAPUgYKlAw&usg=AFQjCNGlsneKQ8NKYC8iCdkYlku24NTlaQ&bv m=bv.72197243,d.bGQ>, 03.08.2014.

⁵⁰ Vid. Čl. 153-155. Ustava Republike Srbije, *Službeni glasnik RS*, br. 98/06.

organom. Drugo, u suštini valjalo bi da saveti za sudstvo i tužilaštvo ostanu odvojeni, a ne da budu spojeni, kao u Rumuniji i Bugarskoj. Treće, kada su u pitanju druge pravne profesije može da se uzme u obzir i bugarsko rešenje prema kojem parlament bira članove različitih pravnih profesija. Naše rešenje kojim se favorizuje članstvo predstavnika advokature, ne bi trebalo da ostane. Podrazumeva se da bi i predstavnici advokature mogli da imaju mesta u Savetu, ali bez favorizovanja ove profesije. Četvrto, neprihvatljivo je i bugarsko rešenje da sastancima saveta predsedava ministar nadležan za pravosuđe, bez prava glasa. Trebalo bi i da se izbegne slovačko rešenje prema kojem je predsednik najvišeg suda u zemlji predsednik saveta po položaju.⁵¹

Na kraju, da se zaključiti da u okviru svih zemalja koje su analizirane postoje rešenja koja su podložna kritici. To nam govori o tome da se u ovim zemljama još uvek traži idealna formula u ovoj materiji i da je nije lako pronaći. U većini projekata ustava u Srbiji od 2000 do 2006. godine ova institucija je dobila normativno obličje.⁵² Izgleda da Ustavom od 2006. godine ona nije valjano uobličena i da će to uslediti. U tom poslu, iskustva drugih mogu svakako da budu korisna, a kako se prilikom ispravljanja uočenih manjkavosti ne bi činile nove.

MILOŠ STANIĆ, LL.M.,
Research Assistant, Institute
of Comparative Law, Belgrade

THE COMPOSITION AND ELECTION OF THE JUDICIAL COUNCIL MEMBER'S IN HUNGARY, SLOVAKIA, BULGARIA AND ROMANIA

Summary

As a matter of fact, judicial councils (JC) have been established in many countries in order to realize the principle of judicial independence. Appropriate composition and method of JC's members election are very important to fulfill the proclaimed goal. In this paper author analyzes the composition and election of JC member's in Hungary, Slovakia, Bulgaria and Romania. The author has selected four countries in Europe, which are all ex-communist countries and now the European Union members. The aim of this paper is to present and to compare the legal solutions regarding this topic, and to point out their advantages and disadvantages. That is the main benefit of the comparative method. The author wants to provide a modest contribution to the knowledge of this subject. This knowledge could in the future gain an importance, if at one time in the future it comes to the reform of the High Judicial Council in Serbia.

⁵¹ Vid. više o predlozima za reformu VSS-a u: *Sudije u pravnom sistemu* (ur. Edin Šarčević, Vladan Petrov), Centar za javno pravo, Sarajevo 2013.

⁵² Tanasije Marinković, *Ustavna jemstva sudijske nezavisnosti*, u: *U susret novom ustavu Srbije*, Beograd 2004, 119-124, Nav. prema Vladan Petrov, 56.